

Regeringskansliet
Miljödepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se
karl.lilja@regeringskansliet.se**Yttrande angående betänkandet Sveriges miljöövervakning - dess uppgift och organisation för en god miljöförvaltning (SOU 2019:22)**

God kännedom om tillståndet och utvecklingen i skogen är en viktig förutsättning för att Skogsstyrelsen ska kunna fullgöra sina uppgifter¹ på ett bra sätt. En god kännedom ger förbättrade möjligheter till effektutvärdering, verksamhetsutveckling och strategiska beslut men även vissa beslut inom olika delar av den löpande verksamheten.

Miljöövervakning är en (av flera) viktiga källor till att få god kännedom om tillståndet och utvecklingen i skogen. Miljöövervakning är särskilt betydelsefull för Skogsstyrelsens uppgift att samordna uppföljning, utvärdering och rapportering i fråga om miljökvalitetsmålet Levande skogar.

- Skogsstyrelsen tillstyrker förslaget om att det vart fjärde år tas fram en strategisk plan som grund för styrning och samordning av miljöövervakningen och som bör beslutas av regeringen.
- Skogsstyrelsen tillstyrker förslaget om att inrätta ett miljöövervakningsråd vid Naturvårdsverket. Även om rådet inte är beslutande/styrande på samma sätt som en nämnd är det viktigt att det klargörs hur besluten i rådet tas.
- Skogsstyrelsen anser att samma myndighet som har i uppgift att samordna uppföljning, utvärdering och rapportering i fråga om ett specifikt miljökvalitetsmål också behöver ett tydligare strategiskt ansvar för att bidra till ändamålsenlig miljöövervakning.

Nedan återfinns mer utvecklade och detaljerade synpunkter och medskick för det fortsatta arbetet utifrån utredningens förslag.

¹ Se förordning (2009:1393) med instruktion för Skogsstyrelsen.

Synpunkter på utredningens överväganden och förslag (kapitel 18)

Skogsstyrelsen instämmer med utredningen angående behovet av en förbättrad strategisk styrning av miljöövervakningen.

Skogsstyrelsen tillstyrker förslaget om att det vart fjärde år tas fram en strategisk plan som grund för styrning och samordning av miljöövervakningen och som bör beslutas av regeringen. Skogsstyrelsen vill skicka med att en fördjupad utvärdering av möjligheterna att nå miljökvalitetsmålen och generationsmålet görs vart fjärde år² och att det kan finnas anledning att närmare undersöka i vilka kopplingar och samordningsbehov som kan finnas mellan den fördjupade utvärderingen och förslaget om att ta fram en strategisk plan.

Skogsstyrelsen tillstyrker förslaget om att inrätta ett miljöövervakningsråd vid Naturvårdsverket. Skogsstyrelsen instämmer i att verksamhetsområdets karaktär och kopplingarna till miljökvalitetsmålen innebär att det är väsentligt att integrera arbetet på ett tydligt sätt i respektive myndighet samtidigt som en ökad samverkan och samordning behövs. Det är viktigt att rådet har förmåga att driva arbetet framåt utifrån ett helhetsperspektiv. Även om rådet inte är beslutande/styrande på samma sätt som en nämnd är det viktigt att det klargörs hur besluten i rådet tas. Det finns som utredningen nämner erfarenheter från andra råd och de erfarenheterna behöver tas tillvara vid inrättande av ett miljöövervakningsråd. Det bör också övervägas om en vetenskaplig referensgrupp eller liknande bör knytas till rådet.

Skogsstyrelsen instämmer i att berörda myndigheters ansvar för miljöövervakning behöver tydliggöras. Skogsstyrelsen anser att samma myndighet som har i uppgift att samordna uppföljning, utvärdering och rapportering i fråga om ett specifikt miljökvalitetsmål också behöver ett tydligare strategiskt ansvar för att bidra till ändamålsenlig miljöövervakning. I ett sådant ansvar är det lämpligt att exempelvis behovsanalys och utvecklingsmöjligheter ingår. Samtidigt är det viktigt att vara medveten om att specifika miljöövervakningsdata kan vara relevanta för mer än ett miljökvalitetsmål vilket återigen visar på vikten av samverkan och samordning.

För uppföljning och utvärdering av Levande skogar liksom genomförande av åtgärder är miljöövervakning kopplad till biologisk mångfald av mycket stor betydelse. Detta kopplar till områdena landmiljö respektive arter som tas upp av utredningen. Utredningen påtalar att ansvaret för övervakning av biologisk mångfald är splittrat mellan olika myndigheter och skulle behöva samordnas mer samt att det inte gjorts någon övergripande utvärdering av övervakningen. Utredningen föreslår att en oberoende utvärdering av miljöövervakning av arter och biologisk mångfald bör genomföras. I den senaste fördjupade

² Se förordning (2012:989) med instruktion för Naturvårdsverket

utvärderingen lyftes biologisk mångfald fram som ett prioriterat område.³ Skogsstyrelsen anser att förslaget bör breddas och skärpas så att även landmiljö omfattas och att det tydligt ingår att förslag till åtgärder tas fram.

Skogsstyrelsen ser positivt på att datavärdarnas ansvar och uppgifter förtydligas. Miljöövervakningen genererar stora mängder data och det är viktigt att dessa blir mer tillgängliga så att användningen kan öka. Skogsstyrelsen saknar ett övervägande eller förslag om hur data från miljöövervakningen i högre grad kan ingå i Sveriges officiella statistik. Data som kommer med i den officiella statistiken innebär större möjligheter att de blir kända och används men medför också draghjälp i arbetet med kvalitetssäkring. Skogsstyrelsen ser det därför som önskvärt med ökad samverkan och samordning mellan miljöövervakningen och Sveriges officiella statistik. Skogsstyrelsen plus ytterligare några av de myndigheter som föreslås ingå i miljöövervakningsrådet ansvarar för vissa delar av Sveriges officiella statistik vilket bör underlätta samverkan.

Utredningen föreslår att instruktionen för Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, SGU, Jordbruksverket, Skogsstyrelsen, SMHI och SLU behöver ses över och förändras så att ansvaret för miljöövervakning preciseras. Förslaget är dock inriktat på vilken specifik miljöövervakning respektive myndighet ska genomföra. Utredningen förordar att genomförandet av miljöövervakningen *Uppföljning av biologisk mångfald (UBM)*⁴ förs in i Skogsstyrelsens instruktion. Utredningen menar också att Skogsstyrelsens ansvar för miljöövervakning bör analyseras vidare kopplat till arbetet med att ta fram den föreslagna strategiska planen.

Skogsstyrelsen instämmer i att fortsatt analys behövs. Skogsstyrelsen anser som ovan nämnt att det i första hand bör vara ett mer strategiskt ansvar för miljöövervakning som är lämpligt att ange i instruktionen. Det är viktigt att hålla isär strategiskt ansvar för miljöövervakning relativt ansvar för att genomföra miljöövervakning. Skogsstyrelsen anser inte att genomförandet av UBM ska anges i myndighetens instruktion utan föreslår att detta anges i regleringsbrevet, exempelvis som ett återrapporteringskrav. Skogsstyrelsen ser ett behov av uppföljning av biologisk mångfald även i skog där virkesproduktion bedrivs. Den metodik som används i UBM kan även användas i sådan skog. Skogsstyrelsen ser gärna att UBM ingår i förslaget om att utvärdera miljöövervakning av arter och biologisk mångfald (se ovan om breddad ansats). I arbetet med den strategiska planen behöver utvärderingen beaktas och av planen bör också ansvar för genomförande av miljöövervakning framgå.

Utredningen tar upp att det finns aktiviteter inom nationell och regional miljöövervakning som omfattar effekter av skogsbruk, och som i dag finansieras genom anslaget *1:2 Miljöövervakning m.m.* och att sådana

³ Klimatförändringarna och utarmningen av den biologiska mångfalden är två områden där det behövs snabba och kraftfulla insatser för att vända den negativa utvecklingen i miljön. Naturvårdsverket bedömer att det finns flera starka skäl att prioritera dessa områden i miljöpolitiken under de kommande åren. (Naturvårdsverket 2019)

⁴ Se Skogsstyrelsens rapport 2016/1 - Uppföljning av biologisk mångfald i skog med höga naturvärden – metodik och genomförande

aktiviteter i större utsträckning bör finansieras via Skogsstyrelsens förvaltningsanslag. Skogsstyrelsen har sedan tidigare konstaterat att det finns behov av att i högre grad följa upp hur olika skogsbruksåtgärder utförs kopplat till miljöhänsyn/miljöpåverkan. Även för detta behövs en samlad ansats (behovsanalys och plan) och det är i nuläget svårt att bedöma hur de exemplifierade aktiviteterna bör prioriteras utifrån en sådan ansats.

Miljöövervakningens finansiering är viktig och förslagen att anslaget renodlas och att länsstyrelsens finansiering för miljöövervakning blir tydligare är bra. Förslaget om en strategisk plan som tagits upp ovan ger förbättrade möjligheter att få en helhetsbild även av finansiering liksom möjligheter till effektivisering. Det kan också tillkomma behov som idag saknar finansiering och som kan synliggöras och prioriteras inom ramen för en strategisk plan. Skogsstyrelsen bedömer att det finns behov av att ytterligare analysera finansiering genom andra anslag, bland annat kopplat till att det precis som utredningen tar upp finns verksamheter/aktiviteter med andra syften men där miljöövervakning i olika grad ingår.

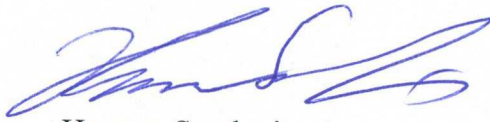
Utredningen föreslår att det finns skäl att se över om andra verksamheter som har stor påverkan på miljön kan bidra mer än i dag till miljöövervakningen, antingen inom ramen för egenkontroll eller utifrån annan grund. Skogsbruket tas upp som exempel på en sådan verksamhet. Skogsstyrelsen har inte tagit ställning till detta men anser att det är en principiell fråga som behöver analyseras djupare. Skogsstyrelsen har i olika sammanhang nyttjat data från skogsbruket vilket då utgjort en värdefull resurs.

I utredningen finns inget övervägande eller förslag om övervakning som är specifikt inriktad på ekosystemtjänster eller på de funktioner som ligger till grund för ekosystemtjänsterna vilket idag med några få undantag saknas. Utredningen menar att ny statlig miljöövervakning inte ska föreslås utan att andra aktörers övervakning har kartlagts och analyser har genomförts om behoven i stället kan tillgodoses genom bättre samordning. Skogsstyrelsen vill ändå skicka med att behovet finns och då främst kopplat till stödjande och reglerande ekosystemtjänster.⁵ Skogsstyrelsen har som ambition att tillhandahålla data samt besluts- och kunskapsunderlag om skogens ekosystemtjänsters tillstånd, utveckling och påverkansfaktorer.

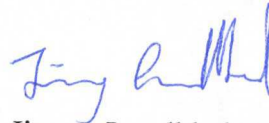
⁵ Se även Skogsstyrelsens rapport 2017/13 - Skogens ekosystemtjänster – status och påverkan

Av remissmissivet framgår att regeringen i första hand vill ha synpunkter på förslaget avseende inrättande av ett Miljöövervakningsråd vid Naturvårdsverket. Skogsstyrelsens yttrande utgår från myndighetens roll och uppgifter.

I detta ärende har generaldirektören Herman Sundqvist beslutat och hållbarhetsstrategen Jimmy Lundblad varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också avdelningschefen Göran Rune, enhetschefen Patrik André, miljöstrategen Camilla Andersson samt dataanalytikern Neil Cory deltagit.

Herman Sundqvist

Jimmy Lundblad

Kopia till
Registrator